

Fjordens Dag 3. februar 2024

Skønt midvinter – dagen efter kyndelmisse – viser vejret sig fra sin smukkeste side. Otte plusgrader og en sol, der står op over en skyfri himmel. Vi har fuldt hus. 73 personer fra 12 forskellige bådelaug, har sluttet op om den traditionsrige dag. Folk er inviteret til klokken 10, men allerede godt 9 dukker de første op, og efterhånden går den muntre snak mellem gamle venner over kaffen og rundstykkerne med tandsmør og ost.

Klokken nærmer sig halv elleve og NFKs formand Asger Brodersen byder forsamlingen velkommen med en særlig velkomst til Nanna Folke fra Skibsbevaringsfonden. Vi synger Blæsten går frisk, og derefter får Nanna Folke ordet. Nanna vil i sit indslag komme ind på tre **hovedpunkter**:

- Maritime Kulturhavne
- Klinkbygning som UNESCO immateriel kulturarv
- Et skib med historie

Nanna Folke fortæller om **Skibsbevaringsfonden**, som har til formål at:

- Bevare den sejlede danske kulturarv
- Udpege bevaringsværdige fartøjer
- Tildele støtte til restaurering
- Rådgive skibsejere og værfter
- Formidle viden om håndværk
- Synliggøre dansk kystkultur og den sejlede kulturarv

Disse formål opfylder fonden bl.a. ved at yde rente- og afdragsfrie lån til den sejlede danske kulturarv.

Efter denne indledning tager Nanna fat på begrebet **Maritime Kulturhavne**.

Ordet Maritime er vigtigt. Problemet med havnene i dag er boligbyggeri. Havnene bliver tømt for deres oprindelige indhold og funktion og Nanna siger om havnene, at de er funktionstømte. Det har til følge, at det maritime ikke længere er velkomment. De, der er flyttet ind på havnene, klager f.eks. over støj fra de maritime aktiviteter.

Hvad er en maritim kulturhavn? Det er en havn, hvor:

- Der skabes sammenhæng mellem attraktive, historiske by- og havnemiljøer og den sejlede kulturarv
- Der findes bevaringsværdige kulturmiljøer
- Historiske skibe bydes velkommen
- Historiske skibe er en del af byens kulturtilbud
- Der findes havnenære faciliteter til brug for skibene
- Der værnes om maritime virksomheder og aktiviteter
- Skibene indgår i fremtidig planlægning

Hvorfor er maritime kulturhavne et gode? Det er de fordi de giver mulighed for:

- Levende, aktive miljøer på havnekanten
- Aktive foreninger og skibslaug
- Smukke og oplevelsesrige historiske skibe
- Maritime oplevelser og events
- Grobund for traditionelle håndværk
- Rekruttering og uddannelse
- Kulturarv betaler sig

Hvilke kriterier skal være opfyldt for at skabe en maritim kulturhavn? Der skal findes:

- Bevaringsværdige kulturmiljøer
- Historiske skibe
- Havnenære faciliteter
- Maritime virksomheder og aktiviteter
- Skibe, der indgår i fremtidig planlægning
- Opbakning fra:
 - Lokale skibsejere og foreninger
 - Institutioner og erhverv
 - Kommune/havneejere

Skibene skal indgå i den fremtidige planlægning.

Som gode eksempler på maritime kulturhavne fremhæver Nanna Folke, Holbæk og Middelfart. Disse steder kan kommuner og havneejere hente megen god inspiration.

Efter denne gennemgang går Nanna Folke over til at tale om **Klinkbygning som immateriel kulturarv**. Den immaterielle kulturarv defineres af UNESCO som:

De praksisser, forestillinger, udtryk, kundskaber, færdigheder – såvel som redskaber, genstande, artefakter og kulturelle rum, der er forbundet dermed – som samfund, grupper og i nogle tilfælde, enkeltpersoner anerkender som del af deres kulturelle arv.

Det kan synes som en noget luftig og indviklet størrelse at få overblik over. Og det har da også vist sig ikke at være så enkelt endda, bl.a. fordi klinkbygning er en syndig blanding af mennesker og mange forskellige håndværk, der foregår mange forskellige steder.

Bevaring af klinkbygningstraditionen skal **ikke** være en antikvarisk bevaring i form af museumsudstillinger. Det skal være en kundskabsbåren bevaring ved praktisk arbejde og brug af bådene. Derfor er opgaven at få et samlet overblik over, hvor i landet der arbejdes med klinkbygningstraditionen. Både Limfjordsmuseet i Løgstør og Skibsbevaringsfonden er i gang med at udarbejde et danmarkskort over lokaliteter med klinkbygningsaktivitet. Det samlede overblik skal danne baggrund for en national bevaringsplan. Det overordnede ansvar for bevaringen her i Danmark ligger hos Kulturministeriet. Men der er ikke afsat penge til arbejdet! Skibsbevaringsfonden og Limfjordsmuseet modtager gerne oplysninger om klinkbygningslokaliteter. Kontaktadresser kan findes på de to institutioners hjemmesider.

Som sidste del af sit indslag tager Nanna Folke nu fat på fortællingen om **det historiske skib KIVIOQ**.

KIVIOQ er et ekspeditionsfartøj bygget til polarforsker Knud Rasmussen i 1932-33. Knud Rasmussen anvendte skibet til kortlægning af Østgrønlands kyst. Kortlægningen var en del af suverænitetshævdelsen over Nordøstgrønland i forbindelse med striden om retten til landet mellem Danmark og Norge – en strid, som Danmark vandt ved den internationale domstol i Haag. Skibet er bygget som en traditionel kutter med lodret stævn og udfaldende hæk med rundt spejl og er indrettet for 8 mand. Skibets største længde er 47 fod, og oprindeligt var det udstyret med en to-cylindret 71 HK Tuxham motor.

Efter Knud Rasmussens død i efteråret 1933 kom KIVIOQ til Geodætisk Institut og senere til Grønlands Geologiske Undersøgelser for til sidst at havne på private hænder. Skibet har været sunket ved kajen i Nuuk og udsat for alvorlig ildebrand. KIVIOQ er nu overtaget af Skibsbevaringsfonden og ligger hos C. J. Skibs- og Bådebyggeri i Egersund. Men fonden savner tilstrækkelige midler til restaureringen.

Nanna Folke vil ikke have betaling, så Asger takker for det udmærkede foredrag ved at overrække hende "2 flasker fluidum".

Efter Nanna Folkes indslag har vi en halv times strække-ben-pause inden Asger ringer med middagsklokken og byder på gode gule ærter med kogt medister, flæsk og grønsager fra Golf Café i Humlum.

Mens vi nyder den gode mad dukker NFKs trubadur, Torben Skov, op med sin guitar. Det er formanden, der har bedt Torben om at hente guitaren og give et nummer. Torben sætter sig op foran og fremfører til forsamlingens begejstring Arvid Müller-visen, Havnen, på bedste Osvald Helmuth-vis.

Fjorden rundt

Her følger referatet af bådelaugenes indlæg i stikordsform:

Hjarbæk Fjord Ungdomssjægtelaug:

"De unge er ikke med i dag – de vil hellere arbejde på værftet end møde op til gule ærter!" - som Finn Jensen udtrykker sig. Lauget har i alt 26 medlemmer, som møder op lørdag formiddag i vintertiden. Det giver fællesskab og mestring af håndværk – og ind imellem også blå negle og mærker. Om sommeren er det fjordkultur og det frie liv på fjorden. Lauget tager skolebørn og deres forældre med ud at sejle, og her gælder reglen: max. 8 meter vind og ingen topsejl. Lauget råder over 4 sjægte og en Aalborgjolle.

Hjarbæk Sjægtelaug:

Lauget har indlemmet sjægten Inger L 113 i samlingen. Inger der er 17 fod, blev bygget i 1982 af karetmager Svend Schrøder i Roslev. På sommerturen i 2012 blev sjægten fundet i en lade i Salling, hvor den havde stået i 10 år. Der blev på stedet stiftet et sjægtelaug bestående af 6 medlemmer, som hver indskød 500 kr. Inger blev kørt til Mellerup, og en omfattende restaurering begyndte.

Første tirsdagssejlad finder sted første tirsdag i maj. 5. juni er der Seniorfolkemøde på Sønæs. I uge 28 sommertur Humlum. VM i uge 33 hvert år. Målsætning: At komme mere ud til andres arrangementer. Uge 42 fælles bådeoptagning og afriggerfest.

Fremtiden: Fjordkulturelt center i den gamle kongsgård på Hjarbæk Havn. Brugssted for de lokale og værft med bådebygget ansat og uddannelse af lærlinge.

Hvide Sande: Vestjyske Skibsdage 14. – 16. juni.

Hanherred Havbåde: Reparationsarbejde, som somme tider ender med nybygning. Arbejde til de næste halvandet år.

Lemvig Træskibslaug: 70 medlemmer. En halv snes forenings- og private skibe under TS fartøjsliste. Nyeste anskaffelse er en 21 fods sjægt, Thristella, som blev fundet på en strand. En tung og stabil båd at sejle i. Forskellige relevante kurser afholdt. Dameklub med maritime aktiviteter. Shantykor. Mødes i vintertiden søndag formiddag.

Løgstør: Oversigtskort over klinkbygningssteder i Limfjorden. Veteranbus kører i Limfjordslandet. Grøn turistattraktion. Naturforbedringsprojekter med genetablering af bundflora og –fauna.

Sejlads med Kirstine. Arbejder på at blive bedre til at udbrede den immaterielle kulturarv. Samarbejde med lokal friskole om istandsættelse af sjægten Kommandusen. Erfaringerne kan måske bruges af andre.

Samarbejde med kystvejlederuddannelsen. Fornemmer lydhørhed i tiden over for håndens arbejde.

Formidling af oplysninger om sejlad i åben båd med råd om gode mål for sejladerne. Samarbejde med Vikingeskibsmuseet og Holbæk Kystliv.

Doverodde: Neessund Vikingeskibslaug har eksisteret siden 2002. Hver tirsdag eftermiddag har man arbejdet med nybygning af sjægt, som nu er søsat og rigtigt skal til at sejles i. Får via A. P. Møllerfonden helt ny værftsbygning sammen med en hel række andre faciliteter. Den gamle havn oprenses og renoveres. I gang med pram.

Nykøbing Mors: Sejler i 2 sjægte. Deltager i fjordens arrangementer. Mødes næsten ugentlig. Efterlyser en arrangementskalender gældende for hele Limfjorden. Har været bragt på banen før – ligger hos Anders Bloksgaard, Løgstør.

Oddesund Nord: Planer om at bygge en tro kopi af den gamle rofærge. Sjægten Frigg var oppe at flyve under stormen Pia. Garnhuset restaureret for penge fra Realdania og Struer Kommune. Ingen faste mødetider, men man mødes efter behov – for nogle næsten daglig. Har fået Gamle Havn rensat op, men den sander til pga. manglende læforhold. Håber på kommunens velvilje, så sjægtene får et godt sted at ligge.

Ringkøbing Smakkelaug: 40 medlemmer. 7 smakker i søen. Forskellige udflugter og besøg af Hjarbæk Fjords Ungdomssjægtelaug, som skulle prøve store bølger. Tirsdag formiddag hyggesnak og torsdag aften sejlads i sæsonen.

Skive Træskibslaug: Overtog toldkrydsjagt 27 fra produktionsskolen. Søsat august 2022. Sejlklar til Limfjorden Rundt 2023. Mødes onsdag og fredag med arbejde på toldkrydsjagten og forskellige sjægte. Samarbejde med ungdomsskolen i Skive, FGU og Skive Børne og Unge Familiecenter. Har fået råderet over husene fra produktionsskolen. Arbejder på at få mere aktivitet på Skive Havn. Samarbejder med havnens øvrige aktører om at bakke hinanden op. Vil lave en paraplyorganisation for havnens aktører.

Fur: Fur Skibs- og Bådebyggeri har gennem årene haft mange både store og mindre bygge- og renoveringsprojekter. Er i dag mindre bundet op på opgaver end tidligere. Niels Harborg vil gerne sejle med Lappedykkeren to måneder hver sommer.

Nordvestjysk Fjordkultur: Tilladelse fra Fiskeriministeriet til prøvefiskeri. Hen over sommeren fisket efter hummere. Sommeren igennem klubsejladts tirsdag aften og torsdag formiddag. Paradesejladts ved Limfjorden Rundt. I samarbejde med kommunen etableret udstillingspavillon på den gamle mole. Af pladmangel er indført rotationsprincip i bådehallen, så alle både kan blive klargjort til sejlsæsonen. Arbejder med små undervisningsbesøg fra skolerne. Følere ude blandt TS-medlemmerne om koordineret indsats på området. Holbæk er tovholder her. Dyrker det sociale meget med kaffe, udflugter og foredrag bl.a. i samarbejde med havnen og sejlklubben. Kommunen arbejder med planer for havnen. Vi er i dialog med kommunen herom, men er meget spændte på, hvad det munder ud i. En tidligere ejerkreds i Kolding har doneret os Johanne. Johanne er en dæksmotorbåd med dam bygget i 1931 på klamp i kalmarfyrtårn på eg, til fiskeri på Gjøll. Johanne er 8,17 meter lang og 3,39 meter bred og i rigtig fin stand. Torsdag den 26. oktober kom Johanne til Struer med Tvis Vognmandsforretning og fik igen Limfjordens vande under kølen. Torsdag den 16. november havde vi i NFK fint besøg af bådens tidligere ejerkreds og ved kaffebordet fandt den ceremonielle overdragelse af Johanne sted. Vi fik overdraget bådens papirer og betalte den aftalte pris på 20 kr. For, som der blev sagt, "Man holder jo mest af det, man har betalt for!"

Man kan læse mere om Johanne på NFKs hjemmeside.

Med dette punkt er klokken blevet et par minutter i tre. Asger runder dagen af med at takke for fremmødet og ønske alle god hjemfart.

Gorm Larsen